

IDENTITET BOSNE I HERCEGOVINE KROZ HISTORIJU

ZBORNIK RADOVA

1

POSEBNA IZDANJA

Knjiga 8

Izdavač:

Institut za istoriju, Sarajevo

Za izdavača:

Dr. Husnija Kamberović

Glavni i odgovorni urednik:

Dr. Husnija Kamberović

Lektura:

Mr. Mirela Omerović

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

930.85(497.6)(082)
323.1(497.6)(091)(082)

IDENTITET Bosne i Hercegovine kroz historiju :
zbornik radova / [glavni i odgovorni urednik
Husnija Kamberović]. - Sarajevo : Institut za
istoriju, 2011. - 2 sv. (339, 313 str.) : ilustr.
; 25 cm. - (Posebna izdanja / Institut za
istoriju, Sarajevo ; knj. 8)

Bibliografija i bilješke uz tekst.

ISBN 978-9958-649-10-3

COBISS.BH-ID 19111686

IDENTITET BOSNE I HERCEGOVINE KROZ HISTORIJU

ZBORNİK RADOVA

1

INSTITUT ZA ISTORIJU U SARAJEVU
Sarajevo, 2011.

SADRŽAJ

PREDGOVOR (Husnija Kamberović)	7
• Husnija Kamberović, O KONSTRUIRANJU IDENTITETA	9
• Sonja Dujmović, “BOSNA I HERCEGOVINA NE MOŽE NI DA ŽIVI NI DA UMRE” - SITUIRANJE IDENTITETA BOSNE I HERCEGOVINE KOD BOSANSKOHERCEGOVAČKIH SRBA (DO 1941. GODINE).....	19
• Suzana Leček, AUTOHTONO ILI MODERNO? OBLIKOVANJE KULTURNOG IDENTITETA BOSANSKOHERCEGOVAČKIH HRVATA PREMA ZAMISLIMA SELJAČKE SLOGE 1935.-1941.	53
• Eli Tauber, JEVREJI KAO NERAZDVOJNI DIO RAZVOJA PRIVREDE I KULTURE U BOSNI I HERCEGOVINI	87
Prilog: Jevreji u privredi Bosne i Hercegovine	97
• Zoran Grijak, ANALIZA IDENTITETSKIH ODREDNICA BOSANSKOHERCEGOVAČKOG PUČANSTVA U POLITIČKIM RAZMATRANJIMA ADALBERTA VON SHEKA I MORITZA VON AUFFENBERGA	103
• Edin Radušić, KO SU BOŠNJACI 19. STOLJEĆA? BOSNA, HERCEGOVINA I BOŠNJACI U BRITANSKOJ KONZULARNO-DIPLOMATSKOJ KORESPONDENCIJI OD 1857. DO 1878. GODINE	131

SADRŽAJ

• Adin Ljuca, ČEŠKO VIĐENJE IDENTITETA BiH KROZ HISTORIJU.....	157
• Ema Neimarlija, IZMEĐU NACIONALIZMA I REGIONALIZMA: ISTRA I BOSNA I HERCEGOVINA.....	177
• Salmedin Mesihović, TRANSFORMACIJA IDENTITETA DEZITIJATA KROZ PROCES ROMANIZACIJE.....	191
• Fahd Kasumović, PRIJELAZI NA ISLAM U SIDŽILIMA SARAJEVSKOG ŠERIJATSKOG SUDA IZ PRVE POLOVINE 19. STOLJEĆA.....	215
• Denis Bećirović, NORMATIVNI OKVIR I STVARNI POLOŽAJ ISLAMSKJE ZAJEDNICE U BOSNI I HERCEGOVINI TOKOM PRVE DECENIJE NAKON ZAVRŠETKA DRUGOG SVJETSKOG RATA.....	239
• Amir Duranović, NA KRAJU DECENIJE: VJERSKE ZAJEDNICE U BOSNI I HERCEGOVINI 1960. GODINE.....	257
• Vera Katz, PROCES DEMOGRAFSKE TRANZICIJE U BOSNI I HERCEGOVINI DRUGA POLOVINA 20. STOLJEĆA	273
• Hannes Grandits, DRUŠTVENE DIFERENCIJACIJE U KASNOOSMANSKOJ HERCEGOVINI: POGLED NA ASPEKTE SOCIJALNE NEJEDNAKOSTI U GRADU I NA SELU.....	295
• Seka Brkljača, PROFILIRANJE BOSANSKOHERCEGOVAČKIH GRADOVA U PROCESU URBANIZACIJE OD 1878. DO 1941. GODINE	309
INDEKS AUTORA	337

PREDGOVOR

ISTRAŽIVANJE IDENTITETA sve više postaje sastavni dio naučnih projekata u historijskoj nauci u Bosni Hercegovini, premda mi u otvaranju novih tema i modela istraživanja obično kasnimo za razvijenijim evropskim historiografijama. Međutim, u istraživanju identiteta ne kasnimo puno, čemu je svjedočanstvo i međunarodna konferencija što ju je Institut za istoriju organizirao u Sarajevu 25. i 26. septembra 2009, a dvije godine poslije toga ovim zbornikom radova predajemo naučnoj javnosti referate sa te konferencije. S obzirom da je riječ o složenoj temi, te da su referati na konferenciji bili različitog kvaliteta, čak sa posve oprečnim tezama, odlučili smo objaviti sve referate ostavljajući autorima da u kasnijim eventualnim raspravama dalje argumentiraju svoje stavove. Samo tri referata sa konferencije nisu uvrštena u ovaj zbornik, što je rezultat ne našeg odnosa prema tamo zastupanim tezama, nego odnosa samih referenata prema svojim radovima.

Ključno pitanje od kojega smo krenuli prilikom pripreme konferencije i ovoga zbornika uglavnom se svodilo na to da li pažnju usmjeriti na raspravu o identitetu Bosne i Hercegovine ili o identitetima u Bosni i Hercegovini. Dakako, smatrali smo da treba govoriti i o jednom i o drugom, kako bi se na kraju moglo razumjeti šta je Bosna i Hercegovina bila tokom povijesti i šta ona danas jeste. Vrijeme je da se konačno odbace pristupi koji govore isključivo o diskontinuitetima u bosanskohercegovačkoj povijesti, kao i teza o Bosni i Hercegovini kao “povijesnom krajoliku”, a ne zasebnoj državi i društvu. Ovaj zbornik bi mogao dati određeni doprinos tome, ali ostaje da se vidi koji će biti njegovi dometi i utjecaj na dalji razvoj naše historijske nauke.

Važno je naglasiti da radovi u ovom zborniku sadrže stavove iznesene na konferenciji, te je već tada postojala mogućnost polemičkih odgovora na izne-

sene teze. No, vrijeme za polemike nije bilo dovoljno, pa se nadamo da smo ovim zbornikom sada otvorili mogućnosti za širu debatu.

Na kraju, želimo zahvaliti Ministarstvu obrazovanja i nauke Federacije Bosne i Hercegovine koje je finansijski podržalo konferenciju.

Husnija Kamberović

INDEKS AUTORA

- **Bećirović Denis**
Tuzla, Bosna i Hercegovina
becirovicdmd@hotmail.com
- **Brkljača Seka**
Institut za istoriju Sarajevo
Bosna i Hercegovina
sekab@bih.net.ba
- **Bronza Boro**
Filozofski fakultet Banja Luka
Bosna i Hercegovina
bbronza@hotmail.com
- **Čusto Amra**
Kantonalni zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
amracusto@yahoo.com
- **Dervišević Haris**
Filozofski fakultet Sarajevo
Bosna i Hercegovina
d.haris@hotmail.com
- **Dobrivojević Ivana**
Institut za savremenu istoriju
Beograd, Republika Srbija
ivanadobrivojevic@hotmail.com
- **Drkić Munir**
Filozofski fakultet Sarajevo
Bosna i Hercegovina
munir.drkic@gmail.com
- **Dujmović Sonja**
Institut za istoriju Sarajevo
Bosna i Hercegovina
makaso@lol.ba
- **Duranović Amir**
Filozofski fakultet Sarajevo
Bosna i Hercegovina
aduranovic@yahoo.com
- **Đozić Adib**
Filozofski fakultet Tuzla
Bosna i Hercegovina
djozicadib@yahoo.com
- **Forto Fedžad**
Federalna novinska agencija (FENA) Sarajevo,
Bosna i Hercegovina
fedzad.forto@fena.ba

- **Grandits Hannes**
Philosophische Fakultät, Humboldt
Universität CU Berlin, Njemačka
[hannes.grandits@lrz.uni-muen-
chen.de](mailto:hannes.grandits@lrz.uni-muen-
chen.de)
- **Grijak Zoran**
Hrvatski institut za povijest Zagreb
Republika Hrvatska
zgrijak@isp.hr
- **Jahić Adnan**
Filozofski fakultet Tuzla
Bosna i Hercegovina
adnan.jahic@yahoo.com
- **Kamberović Husnija**
Institut za istoriju Sarajevo
Bosna i Hercegovina
husnijak@bih.net.ba
- **Kasumović Fahd**
Filozofski fakultet Sarajevo
Bosna i Hercegovina
fahd.kasumovic@gmail.com
- **Kešetović Safija**
Filozofski fakultet Tuzla
Bosna i Hercegovina
safijakesetovic@gmail.com
- **Katz Vera**
Institut za istoriju Sarajevo
Bosna i Hercegovina
katz.vera@gmail.com
- **Leček Suzana**
Hrvatski institut za povijest Zagreb
Republika Hrvatska
slecek@isp.hr
- **Ljuca Adin**
National and technical Library
Prague
Czech Republic
Adin.Ljuca@techlib.cz
- **Makuljević Nenad**
Filozofski fakultet Beograd
Republika Srbija
nmakulje@f.bg.ac.rs
- **Mesihović Salmedin**
Filozofski fakultet Sarajevo
Bosna i Hercegovina
salmedin10@hotmail.com
- **Mušeta-Aščerić Vesna**
Filozofski fakultet Sarajevo
Bosna i Hercegovina
vesna.museta-asceric@ff.unsa.ba
- **Neimarlija Ema**
Trieste, Italija
neimarlijaema@hotmail.com
- **Omerčić Edin**
Institut za istoriju Sarajevo
Bosna i Hercegovina
edinomercic23@net.hr
- **Pelidija Enes**
Filozofski fakultet Sarajevo
Bosna i Hercegovina
enes.pelidija@ff.unsa.ba
- **Perenčević Leni**
Albert-Ludwigs-Universität
Freiburg
Njemačka
ineleni@gmx.de

INDEKS AUTORA

- **Radušić Edin**
Filozofski fakultet Sarajevo,
Bosna i Hercegovina
radusicedin@yahoo.com
- **Spahić Midhat**
Ministarstvo obrazovanja, nauke,
kulture i sporta Tuzlanskog kanto-
na, Tuzla
Bosna i Hercegovina
smidhat@tk.kim.ba
- **Šabotić Izet**
Arhiv Tuzlanskog kantona, Tuzla
Bosna i Hercegovina
arhiv.tk@bih.net.ba
- **Tauber Eli**
Sarajevo,
Bosna i Hercegovina
taubereli@yahoo.com
- **Velagić Adnan**
Fakultet humanističkih nauka,
Mostar
Bosna i Hercegovina
adnan.velagic@unmo.ba

POSEBNA IZDANJA
KNJIGA 8

*IDENTITET BOSNE I HERCEGOVINE
KROZ HISTORIJU*

1

(ZBORNIK RADOVA)

Izdavač:

Institut za istoriju, Sarajevo
Alipašina 9, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
www.iis.unsa.ba

Za izdavača:

Prof. dr. Husnija Kamberović

Prijevod i rezime na engleski jezik:

Nermina i Emir O. Filipović

Dizajn i tehničko uređenje:

Tarik Jesenković

Štampa:

Štamparija Fojnica

Za štampariju:

Šehzija Buljina

Sarajevo, 2011.

ISBN 978-9958-649-10-3